

Možda može poslužiti

PRIPREMIO:
Mijo Zagorec

Svojedobno smo pisali o pojmovima mort i žbuka i to može biti dodatni prilog za raspravu jer se radi o materijalima koji se rabe pri gradnji svake zgrade

Iako sam već više godina u mirovini, ipak još uvijek redovito pratim znanstvene, pregledne i stručne radove te popularnije priloge koje objavljujete u časopisu *Građevinar* u kojem sam i ja, kao autor, objavio više preglednih i stručnih radova. Ovaj put se javljam jer je i mene zaintrigirao članak koji je objavljen u *Građevinaru* 66 (2014) 7., 625-633, pod naslovom *Ispitivanje zidanih građevina s armiranom žbukom na vibracijskom stolu*, kao i reagiranje autora prof. dr. sc. Zorislava Sorića s naslovom *Razlika između morta i žbuke*, objavljeno u najnovijem broju *Građevinar* 66 (2014) 10., 936.

Da ne duljim, prema primjedbi prof. Sorića, u spomenutom se članku miješaju pojmovi žbuke i morta, što nedovoljno upućenog čitatelja može navesti na pogrešan zaključak da je to zapravo isto. Zato, da bi se te nejasnoće moglo što bolje ispraviti, prilažem i reagiranje kolege mr. sc. Željka Štromara i mene na istu temu koje je, ne tako davno, objavljeno u časopisu *Građevinar* 59 (2007) 1., 63 pod naslovom *Obrazloženje pojmova mort i žbuka*. Bila je to reakcija na svojedobno brkanje tih naziva i u nekim rubrikama u časopisu. Taj se članak u cijelosti može pročitati na navedenoj adresi (<http://www.casopis-gradjevinar.hr/archive/issue/125>), a može biti dodatan prilog da se spomenute nejasnoće u cijelosti razjasne jer se radi o građevnim materijalima koji se rabe pri gradnji svake zgrade. Vjerujem da i to može poslužiti za razmatranje pri konačnom ispravljanju članka *Ispitivanje zidanih građevina s armiranom žbukom na vibracijskom stolu*.

Napomena:

Makar nije uobičajeno da se u časopisu pozivamo na prijašnja reagiranja, smatramo da je podsjećanje mr. sc. Mije Zagorca u ovom slučaju dobrodošlo.

Reagiranja

OBRAZLOŽENJE POJMOVA MORT I ŽBUKA

Mr. sc. Mijo Zagorec, dipl. ing. grad.; Mr. sc. Željko Štromar, dipl. ing. grad.

Budući da su se, ne samo u svakodnevnom govoru, nego sada čak i u ovako renomiranom časopisu kao što je časopis HSGI *GRAĐEVINAR* i to najprije u rubrici *Građevinsko nazivlje* [1], a zatim i u rubrici *Elementi građevina* [2], počele rabiti potpuno pogrešne definicije za mortove i žbuke, daje se zato kratko obrazloženje tih pojmova.

1 Mortovi

Prema namjeni razlikuju se sljedeće vrste mortova [3, 4, 5, 6]:

- mort za zidanje,
- mort za žbukanje,
- mort za injektiranje,
- vatrootporni mort.

Obrazloženja su dana za mort za zidanje, mort za žbukanje i za žbuku.

1.1 Mort za zidanje

Mort za zidanje, u smislu HRN EN 998-2:2003, jest mješavina jednog ili više anorganskih veziva, agregata, vode i ponekada dodataka i/ili dodatnih sastojaka, koji se rabi za slojevanje, spajanje i fugiranje rešaka zidova.

Vrste mortova za zidanje, u smislu HRN EN 998-2:2003, jesu:

- prema konceptu: projektirani mort za zidanje i propisani mort za zidanje,
- prema svojstvima i/ili uporabi: mort za zidanje bez posebnih karakteristika, tankoslojni mort za zidanje i lakoagregatni mort za zidanje,
- prema načinu proizvodnje: tvornički proizveden mort za zidanje, tvornički poluproizveden mort za zidanje i mort proizveden na gradilištu.

1.1.1 Uredbe

Sastav, vrste i uvjeti kvalitete mortova za zidanje pripremljenih s vapnom i cementom, određeni su u HRN U.M2.010:1968 – Mort za zidanje. Ova norma propisuje sastav, vrste i uvjete kvalitete morta za zidanje pripremljenog s vapnom i cementom.

U skladu s tom normom vrste mortova za zidanje prema vezivu jesu: vapneni mort, produžni mort i cementni mort.

1.2 Mort za žbukanje

Mort za žbukanje, u smislu prEN 13914-1:2002 (Austrijska norma), jest mješavina jednog ili više anorganskih veziva, agregata, vode i ponekada dodatnih sastojaka i/ili dodataka, koja se upotrebljava kao vanjski mort za žbukanje.

Vrste mortova za žbukanje, u smislu prEN 13914-1:2002, prema načinu proizvodnje i konceptu jesu:

- tvornički proizveden suhi mort za žbukanje,
- tvornički proizveden mokri mort za žbukanje s usporivačem,
- tvornički poluproizveden mort za žbukanje,
- mort za žbukanje proizveden na gradilištu,
- grubi mort za žbukanje,
- projektirani mort za žbukanje,
- propisani mort za žbukanje,
- mješavina za podložni sloj,
- mješavina za završni sloj,
- mort za obnavljanje,
- ojačani mort za žbukanje.

1.2.1 Uredbe

Sastav, vrste i uvjeti kvalitete mortova za žbukanje zidova pripremljeni s vapnom, cementom i gipsom određeni su u HRN U.M2.012:1968 – Mort za žbukanje. Ova norma propisuje sastav, vrste i uvjete kvalitete morta za žbukanje zidova pripremljenog s vapnom, portland cementom i gipsom.

Ovom normom nisu obuhvaćeni mortovi s drugim vrstama veziva, ukrasni i specijalni mortovi, kao ni gipsani mort.

2 Žbuka

Žbuka, u smislu ÖNORM B 3346:1993, jest jednoslojni ili višeslojni mort za žbukanje nanesen na zidove i stropove, koji svoja konačna svojstva na elementima građevine postiže tek nakon dovoljnog stvrdnjavanja (uslijed fizikalnih i/ili kemijskih procesa).

U smislu ÖNORM B 3346:1993 žbuke prema namjeni mogu biti:

- unutarnja žbuka,
- vanjska žbuka,
- ukrasna žbuka,
- hidroizolacijska žbuka,
- termoizolacijska žbuka [$\lambda \leq 0,2$ W/(m·K)]

Višeslojna žbuka može sadržati sljedeće slojeve:

- sloj za predprskanje (posrednik prijanjanja osnovnog sloja za podlogu, koji se ne računa kao sloj žbuke),
- osnovni (grubi) sloj,
- završni (fina) sloj,
- ukrasni (obojen ili deseneran) sloj.

GRAĐEVINAR 59 (2007) 1

63

Naslovna stranica reagiranja iz *Građevinar* broj 1. iz 2007.